

УДК 378.1 (045)

DOI 10.31651/2524-2660-2018-18-81-88

ORCID: 0000-0001-7069-7040

РИЖИКОВ Вадим Степанович,
доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник науково-
дослідного відділу військово-гуманітарних
досліджень, Науково-дослідного центру
Військового інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка, Україна
e-mail: vadr66@ukr.net

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ СЬОГОДЕННЯ

Анотація. У науковій статті застосована система методів теоретичного та емпіричного дослідження, загальні наукові методи порівняльного аналізу, інтерпретація практики реальної бойової діяльності в освітньому процесі вищого військового навчального закладу при підготовці майбутніх офіцерів. Наголошено, що кожна базова система у процесі професійної підготовки офіцера Збройних Сил України повинна вирішувати специфічні завдання такої підготовки, які ми називаємо аспектними. Результат самої системи може бути отриманий не шляхом простої суми результатів впливу різних засобів (елементів) підготовки, а тільки під час впливу засобів підготовки. Наголошено, що наукова новизна полягає в обґрунтуванні та практичній реалізації системного підходу в освітньому процесу вищого військового навчального закладу для забезпечення міждисциплінарних зв'язків між системами професійної підготовки і створення сприятливих організаційно-педагогічних умов для цілеспрямованого розвитку особистості майбутніх офіцерів – захисників Батьківщини.

Доведено, що результатом функціонування системи – процесу професійної підготовки майбутніх офіцерів – є високий рівень готовності курсантів до практичної діяльності, якого можна досягти тільки за рахунок упорядкування системи на підставі принципів об'єктивності, комплектності, конкретно-історичного (генетичного) підходу, системності, протиріччя педагогічного досвіду.

Ключові слова: військова освіта; системний підхід; професійна підготовка; військовослужбовці; засоби (елементи) системи підготовки військовослужбовців; фахова компетентність; майбутні офіцери.

Постановка проблеми. Системний підхід сприяє цілісному погляду на проблеми військової освіти і дозволяє розглядати її, по-перше, як інваріантний етап неперервної підготовки військовослужбовців, що здійснюється під час навчання курсантів у вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ), по-друге, – забезпечити єдність і цілісність усіх компонентів змісту і процесу базової військової підготовки. При цьому системний підхід – метод наукового пізнання, в основі якого лежить розгляд об'єктів як систем [4, с. 265]; він виступає методологічним знаряддям вивчення інтеграції, точніше – інтегрованих об'єктів та інтегрованих залежностей і взаємодій [14]. Системний підхід орієнтує на виявлення типів зв'язку елементів структури такого складного об'єкта, як педагогічний процес у ВВНЗ, що функціонує за внутрішніми, притаманними йому законами.

ВВНЗ повинен забезпечити підготовку фахівців із високим рівнем професіоналізму, компетентності, інтелектуального розвитку, загальної та військово-професійної культури, чому, у першу чергу, має сприяти застосуванню системного підходу в

організації та методиці військово-педагогічного процесу – у підготовку військових фахівців усіх ступенів освіти і ланок управління.

Аналіз досліджень і публікацій та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання, що стосуються теорії системного підходу, системності відображаються у працях науковців: Б. Г. Ананьева, П. К. Анохіна, Б. Ф. Ломова, В. С. Мерліна, К. В. Судакова, Д. В. Чернілевського та інших. Проблему методології системного дослідження відображено в працях І. В. Блауберга, В. М. Садовського, Е. Г. Юдина. Методологію в системі освіти і системного аналізу досліджують Р. М. Макаров, С. О. Сисоєва. Науковець Д. В. Чернілевський визначає системний підхід через розкриття цілісності об'єкта.

У той самий час теорія та практика цільового впровадження системного підходу як поєднуючої складової елементів (теоретична підготовка, професійно-бойова підготовка, морально-політична підготовка, психолого-педагогічна підготовка, психофізична підготовка) системи професійної підготовки військовослужбовців ще не отримали практичного застосування в освітньому процесі ВВНЗ.

Метою статті є теоретичний аналіз і наукове обґрунтування методичних особливостей започаткування системного підходу і теорії системності в освітньому процесі вищого військового навчального закладу з врахуванням сучасних вимог щодо підготовки офіцерів за світовими стандартами.

Викладення основного матеріалу дослідження. У руслі системного підходу поведінка розглядається як цілісний, певним чином організований процес, що спрямований, по-перше, на адаптацію організму до середовища і, по-друге на активне його перетворення. Пристосувальний поведінковий акт, що пов'язаний зі змінами внутрішніх процесів, завжди носить цілеспрямований характер, який забезпечує організму нормальну життєдіяльність. Нині як методологічна основа психофізіологічного опису поведінки застосовується теорія функціональної системи П. К. Анохіна [2; 3].

Функціональні системи – це динамічні організації, що саморегулюються, діяльність усіх складників яких сприяє отриманню життєво важливих для організму пристосувальних результатів (П. К. Анохін) [2; 3]. Таке визначення системи П. К. Анохіна в повній мірі задовольняє аналіз і синтез «штучних систем» такої галузі людської діяльності, як військова освіта [2].

Д. В. Чернілевський [13] зазначає, що системний підхід – напрям у методології, в основі якого лежить розгляд об'єктів як систем; він орієнтує дослідника на розкриття цілісності об'єкта, на виявлення різноманітних типів зв'язку в ньому і зведення їх в єдину теоретичну картину. Досліджуючи педагогічну систему, науковець повинен виявити компоненти і системоутворювальні зв'язки педагогічного процесу, визначити основні чинники, що впливають на функціонування цієї системи, з'ясувати роль і місце такої системи в сукупності інших явищ, вивчити процеси управління, що забезпечують досягнення обраних цілей, і в результаті – створити систему з поліпшеним функціонуванням, упровадити отримані результати в практику [13].

Системний аналіз, як зазначає С. О. Сисоєва [11, с. 9], є основою розроблення методології дослідження феномена освіти, виявлення цілей і цінностей сучасної освіти, з'ясування основних домінант розвитку освіти, а також виокремлення інституційних компонентів сфер освіти, їх системотвірних зв'язків, чинників, які впливають на їх функціонування.

Функціональна система являє собою універсальну модель для розуміння і побудови будь-якої системи в різних класах явищ, включаючи організми, машини і соціально-економічні організації. Перевага теорії функціональних систем перед іншими системними теоріями полягає в тому, що вона дає конкретні можливості для

системного аналізу різних класів явищ природи і суспільства і є з'єднувальною ланкою між синтетичним і аналітичним рівнем досліджень (К. В. Судаков) [12].

Саме теорія функціональних систем П. К. Анохіна [2; 3] виявилася найбільш ефективним і придатним для психологів варіантом системної методології, бо, на відміну від інших варіантів системного підходу, у ній було розроблено поняття системоутворювального чинника. Цей чинник – результат системи, під яким розуміється корисний пристосувальний ефект у співвідношенні організму і середовища, що досягається при реалізації системи. Тому детермінантою поведінки і діяльності в теорії функціональних систем розглядається не минула щодо них подія – стимул, а майбутнє – результат (Ю. І. Александров, В. М. Дружинін) [1].

Б. Ф. Ломов [5; 6] виділяє три рівні індивідуальності людини, що являють собою цілісну систему: соціальний, психічний і біологічний. При цьому вчений відзначає, що провідну роль у ставленні людини до світу відіграють ті якості, які визначаються її належністю до соціальної системи [5; 6].

Згідно з теорією інтегральної індивідуальності В.С. Мерліна [8] сукупність індивідуальних якостей людини являє собою велику ієрархічну систему, що саморегулюється. Ієрархічні рівні цієї великої системи включають:

1. Систему індивідуальних якостей організму. Її підсистеми: а) біохімічні; б) загальносоматичні; в) якості нервової системи (нейродинамічні).

2. Систему індивідуальних психічних якостей. Її підсистеми: а) психодинамічні (якості темпераменту); б) психічні якості особистості.

3. Систему соціально-психологічних індивідуальних якостей. Її підсистеми: а) соціальні ролі в соціальній групі і колективі; б) соціальні ролі в соціально-історичних спільнотах [8].

В. М. Русалов, засновуючись на системних принципах, визначив людську індивідуальність як цілісну систему, метою якої є збереження цілісності й тотожності людини самій собі в умовах безперервних внутрішніх (організмічних) і зовнішніх (соціальних) змін [10]. У структурі людської індивідуальності він виділив два основних компоненти: організм та особистість, а також такі основні ознаки: цілісність, відокремленість, неповторність, автономність, самосвідомість, творчі здібності.

Б. Ф. Ломов об'єднав, акумулював системні розробки, які були розрізнені в різних галузях психології та суміжних науках. Ним були сформульовані шість системних принципів розгляду психічних явищ: 1) різноплановості – передбачає необхідність розгляду тих чи тих явищ в декількох планах: як відокремленої якісної одиниці, як частини своєї видо-родової макроструктури, у плані мікросистем, у плані зовнішньої взаємодії; 2) багатомірності – необхідність розгляду психічних явищ у різних системах; 3) багаторівневої – необхідність розгляду системи психічних явищ як багаторівневої; 4) ієрархічності – необхідність урахування сукупності різнопорядкових якостей людини як таких, що ієрархічно організовані; 5) системної детермінованості – розгляд детермінації психічних явищ як багатопланової, багаторівневої та багатомірної, тобто як системної; 6) розвитку – необхідність розгляду явища в динаміці та розвитку [5; 6].

Узагальнюючи і доповнюючи думки вчених щодо визначення системи з урахуванням специфіки військової підготовки, зазначимо, що її сутність найбільш повно може бути представлена так: 1) система обов'язково містить у собі сукупність елементів; 2) елементи системи певним чином пов'язані між собою; 3) пов'язані елементи системи створюють своєрідну цілісність; 4) елементи системи знаходяться в постійній взаємодії шляхом обміну енергією; 5) властивості системи відмінні від властивостей окремих елементів сукупності; 6) система знаходиться під впливом

зовнішніх і внутрішніх чинників; 7) система, залежно від умов, обставин, впливу може набувати стану розвитку, руйнації, хаосу.

Нехтування системним підходом до реформування системи підготовки військових фахівців стало причиною низки недоліків, що накопичувалися в ній протягом багатьох років, а за своєю сутністю – наслідком суперечностей різного походження. З метою чіткого визначення та розподілу сфер повноважень, оцінювання ефективності дій і відповідальності в справі підготовки військових фахівців суперечності, доцільно розглядати у двох аспектах впливу – зовнішньому і внутрішньому.

Системний підхід передбачає трансформацію дидактичної структури військово-педагогічного процесу, яка б була стійкою до можливих викликів, мінімізувала виникнення суперечностей різної природи та органічно включає заходи нормативного, інформаційного, управлінського, організаційного, процесуального, контрольно-діагностичного, коригувального характеру з відповідними ступенями відповідальності на кожному з передбачених проектами етапів [15].

Актуальність системного підходу в військовій освіті викликана такими чинниками: уведенням у дію нових нормативно-правових актів із безпекової та оборонної політики держави, курсом на досягнення оперативної й технічної сумісності зі збройними силами держав – членів НАТО, проведенням АТО; зміною форм і видів збройної боротьби; розробленням нових поколінь озброєння та військової техніки, комплексною, модульною їх побудовою, особливостями функціонування, бойового застосування, експлуатації та обслуговування; інформатизацією, комп'ютеризацією та автоматизацією всіх сфер військової діяльності; зміною підходів до інтеграції з цивільною освітою; можливостями динамічного програмування та моделювання будь-яких процесів, дій, ситуацій, зростанням достовірності прогностичних даних для прийняття різних рішень на основі здобуття потрібної для цього інформації сучасними засобами спостереження, зв'язку та розвідки; актуальністю переходу від інформаційно-знаннєвої моделі підготовки фахівців до компетентнісної; необхідністю перегляду змісту освіти, формування його на засадах системності; запровадженням інформаційних, інноваційних технологій і засобів навчання, інтегрованих навчальних середовищ, адекватних змісту освіти, спрямованих на формування та розвиток у військових фахівців системи компетентностей; переглядом поглядів на структуру, терміни та етапи теоретичної та практичної підготовки військових фахівців у ВВНЗ і навчальних центрах; необхідністю покращення контрольно-діагностичних процедур і матеріально-технічного забезпечення підготовки військових фахівців.

Елементами системи професійної підготовки у ВВНЗ є засоби (їх аспекти) підготовки: 1) теоретична підготовка; 2) професійно-бойова підготовка; 3) морально-політична підготовка; 4) психолого-педагогічна підготовка; 5) психофізична підготовка. Відносно «себе» кожний названий елемент є системою (рис. 1).

Елементи входять до складу системи за єдиною ознакою: ступенем свободи, за яким вони можуть знадобитися для отримання результату системи. Включені до системи елементи упорядковуються за визначеними параметрами. Основним інструментом упорядкування взаємодії елементів системи є результати, які стабілізують організацію системи. Для досягнення запрограмованого результату системи – високого рівня професійної підготовки майбутніх офіцерів у процесі професійної підготовки у ВВНЗ необхідно провести впорядкування системи на підставі визначених закономірностей (принципів), які повинні так вплинути на різні засоби підготовки, щоб у кінцевому результаті сформувати визначений високоорганізований, гнучкий комплекс із множини можливих інтегративних утворень у відповідь на вплив середовища.

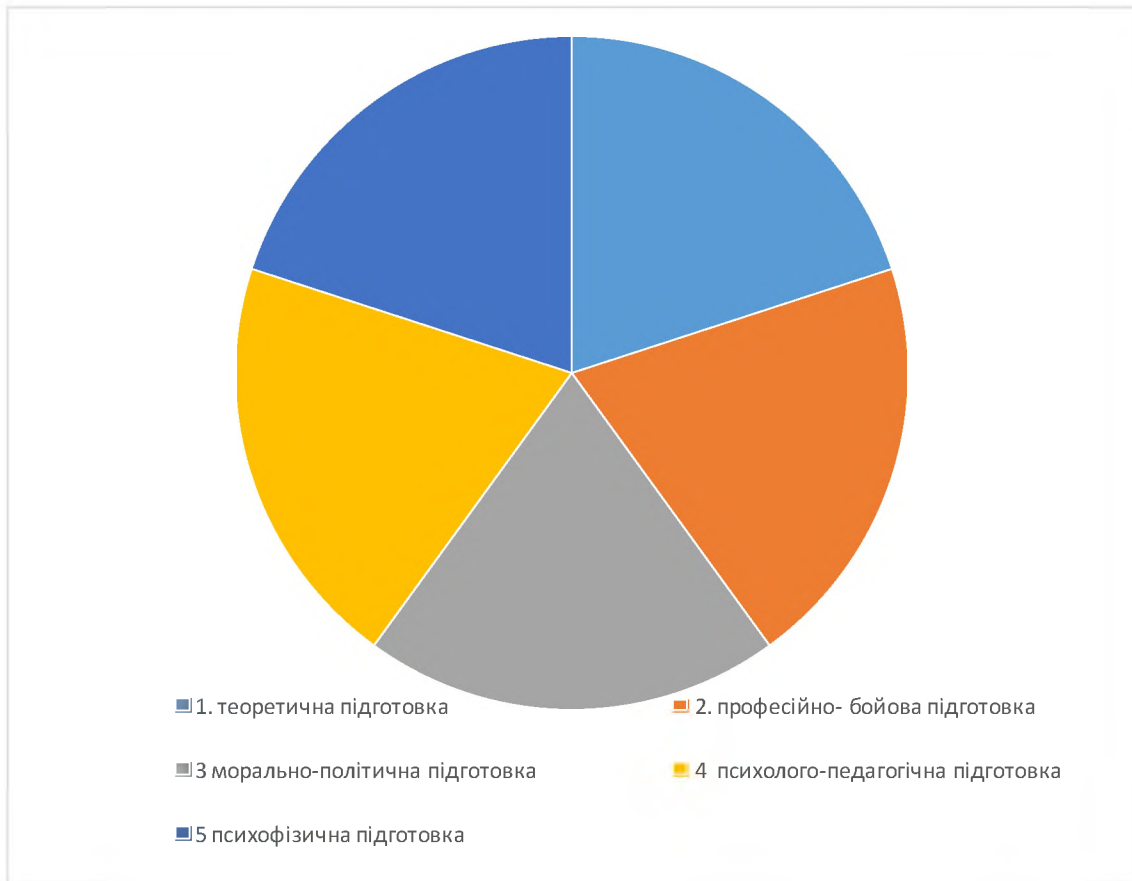

Рис. 1. Складові елементи системи професійної підготовки військовослужбовців

Включення елементів професійної підготовки до системи та їх упорядкування повинно забезпечити узгоджену і взаємопов'язану систему адаптації, для того аби організм розбудовував адаптаційні системи у відповідь на інформаційний вплив кожного засобу підготовки, не руйнуючи, а посилюючи і добудовуючи адаптаційний комплекс, який формується під інформаційним впливом інших засобів (елементів) системи. Таким чином, фіксація елементів (засобів) у системі професійної підготовки у ВВНЗ повинна проходити за визначеними інтерактивними зв'язками. Причому результат системи може бути отриманий не шляхом простої суми результатів впливу різних засобів (елементів) підготовки, а тільки під час впливу засобів підготовки. Якщо сказати іншими словами, професійна надійність офіцера не може бути сформована жодним із засобів підготовки, наприклад, психофізичної, але тільки сумою всіх професійних підготовок майбутніх офіцерів у ВВНЗ. Для залучення запрограмованого результату необхідно так розташувати елементи (засоби підготовки) системи, щоб їх взаємодія набула характеру «взаємодії» з метою отримання «фокусованого» результату. Однією з важливих ознак системи є неможливість елемента існувати поза системою і руйнування системи при випаданні елемента.

Професійна підготовка у ВВНЗ може бути системою лише тоді, коли кожний її елемент не може виконувати функції всієї системи і водночас не може виконувати власні функції поза системною організацією. Включення визначеного засобу (підсистеми) підготовки майбутнього офіцера Збройних Сил України (далі ЗСУ) до системи не означає, що перерветься зв'язок цього елемента з середовищем. Навпаки, системна організація професійної підготовки у ВВНЗ повинна передбачати не тільки субстратну та функціональну сторони, але й структуру, яка охоплює в обов'язковому порядку взаємозв'язки цих підсистем. Система функціонує тільки за умови єдності своїх

елементів, підсистем. Елементи ж утворюють систему тільки в тому випадку, якщо усунення або вихід із ладу будь-якого з них змінює програму діяльності всієї системи.

Результати досліджень, що виконані з метою покращення підготовки майбутніх офіцерів ЗСУ, але без урахування всієї структури, не можуть бути в такому випадку включеними до системи, аби набути цілісно-інтегративного характеру. Як наслідок узаємодії з іншими засобами підготовки певний ефективний засіб може змінюватися або набувати нових якостей, що не враховуються в дослідженні, проведеному при системній організації. Це впливає на отриманий фіксований результат професійної підготовки у ВВНЗ.

Отже, кожна базова система у процесі професійної підготовки офіцера ЗСУ повинна вирішувати специфічні завдання такої підготовки, які ми називаємо аспектними. Так, наприклад, психофізична підготовка, як зазначає Р.М. Макаров [7], при вирішенні свого базового завдання (розвиток основних фізичних якостей, гартування організму) відповідно до мети професійної підготовки може вирішувати аспектні завдання (формування емоційної стійкості, витривалість при перевантаженнях, загартованість організму та ін.) шляхом спеціальної цілеспрямованої організації і функціонування інформаційного процесу [7].

Водночас, інтеграція різних аспектних інформаційних процесів у вигляді систем теоретичної, професійно-бойової, морально-політичної, психолого-педагогічної, психофізіологічної підготовок відбувається в середині кожної вищезазначеної системи підготовки. Саме там уможлиблюється цілісний інформаційний процес теоретичної, професійно-бойової, морально-політичної, психолого-педагогічної, психофізіологічної підготовок, але ці підготовки відбуваються різною мірою в кожній базовій системі залежно від специфіки і призначення базової підготовки.

Інтеграція однойменних аспектів базових систем утворюють систему професійної підготовки офіцера ЗСУ. При цьому фокусування зусиль педагогічної системи в досягненні єдиного запрограмованого результату – професійної підготовки у ВВНЗ – повинно здійснюватися цілеспрямованою організацією, спеціальними дидактичними принципами, що дозволяють отримати високу ефективність при різнохарактерній дії індивідуальних інформаційних процесів. Так само повинне бути організоване специфічне функціонування теоретичної, професійно-бойової, морально-політичної, психолого-педагогічної, психофізіологічної підготовки як базових систем відповідно до цілей і завдань професійної підготовки майбутнього офіцера ЗСУ.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Розкриті у статті базові системи професійної підготовки у ВВНЗ мають умовний рівень залученості в освітньому процесі. Проте основою схематичного зображення є невід'ємність всіх систем в підготовці майбутнього офіцера ЗСУ, а взаємозамінність або взагалі відсутність будь-якої однієї системи підготовки веде до непоправних наслідків, результатом яких є не повною мірою сформована готовність офіцера ЗСУ до професійної діяльності. Теоретично готовність до професійної діяльності може бути сформована, тобто знання, навички і вміння набуті в повному обсязі, але важливим моментом залишається те, чи сформована психологічна готовність до професійних дій під час екстремальної ситуації. Отже, підготовка офіцера ЗСУ у ВВНЗ є системною. Такий висновок уможлиблюється з огляду на викладений матеріал наукової статті.

Перспективами подальших досліджень є залучення системного підходу в освітній процес підготовки військовослужбовців ЗСУ з урахуванням освітніх стандартів країн членів НАТО.

Список використаних джерел

1. Александров Ю.И. Теория функциональных систем в психологии / Ю. И. Александров, В. Н. Дружинин // Психологический журнал. – Москва. – 1998. – Том 19. – № 6. – С. 4–19.
2. Анохин П. К. Избранные труды : Философские аспекты теории функциональной системы / П. К. Анохин. – Москва : Наука, 1978. – 400 с.

3. Анохин П. К. Общие принципы теории функциональной системы / П. К. Анохин. – Москва : Наука, 1980. – 112 с.
4. Блауберг И. В. Системный подход в современной науке. Проблемы методологии системного исследования / И. В. Блауберг, В. Н. Садовский, Э. Г. Юдин. – Москва : Мысль, 1970. – 455 с.
5. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б. Ф. Ломов. – Москва : Наука, 1984. – 446 с.
6. Ломов Б. Системность в психологии : Избр. психол. тр. / под ред. В. А. Барабанникова. – Москва : Институт практ. психологии, 1996. – 384 с.
7. Макаров Р. Н. Теория и практика конструирования целевых моделей операторов особо сложных систем управления : [монография] / Р. Н. Макаров, Л. В. Герасименко. – Москва : Изд. Международной академии проблем человека в авиации и космонавтике, 1997. – 450 с.
8. Мерлин В. С. Собрание сочинений в 4-х томах : т. 2. / В. С. Мерлин. – Пермь : ПСИ, 2006. – 192 с.
9. Психофизиология : учебник для вузов / под ред. Ю. И. Александрова. – Санкт-Петербург : Питер, 2004. – 464 с.
10. Русалов В. М. Биологические основы индивидуально-психологических различий / В. М. Русалов. – Москва : Наука, 1979. – 352 с.
11. Сисоева С. О. Основы педагогічної творчості : підручник / С. О. Сисоева. – Київ : Міленіум, 2006. – 344 с.
12. Судаков К. В. Физиология. Основы и функциональные системы : курс лекций / К. В. Судаков. – Москва : Медицина, 2000. – 784 с.
13. Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності : навчальний посібник / Д. В. Чернілевський. – Вінниця : Вид-во АМСКП, 2012. – 364 с.
14. Ryzhykov V. Elaboration of technology and content –practical component of the officer’s psychogram // Problems of modern science: Collection of scientific articles. – Fadette editions, Namur, Belgium, 2018. – 200 p.
15. Ryzhykov V. Method of organizing lessons in the armies in the way of modern world military educational practice // Problems of the development of modern science: theory and practice: Collection of scientific articles. EDEX, Madrid, España, 2018. – P. 218–228.

References

1. Aleksandrov, Yu. I., & Druzhinin, V. N. (1998). Theory of functional systems in psychology. *Psychological Journal*, Vol. 19, № 6, 4–19 (in Russ.)
2. Anokhin, P. K. (1978). *Selected Works: Philosophical Aspects of the Theory of the Functional System*. Moscow: Nauka (in Russ.)
3. Anokhin, P. K. (1980). *General principles of the theory of the functional system*. Moscow: Nauka (in Russ.)
4. Blauberger, I. V., Sadovsky, V. N., & Yudin, E. G. (1970). *A systematic approach to modern science. Problems of system research methodology*. Moscow: Myisl (in Russ.)
5. Lomov, B. F. (1984). *Methodological and theoretical problems of psychology*. Moscow: Science (in Russ.)
6. Lomov, B. (1996). *Systematic in psychology*: Elect. psychol. tr. Moscow: Institute of Practical Psychology (in Russ.)
7. Makarov, R. N., & Gerasimenko, L. V. (1997). *Theory and practice of constructing target models of operators of particularly complex control systems*: [monograph]. Moscow: Publishing House International Academy of Human Problems in Aviation and Astronautics (in Russ.)
8. Merlin, V. S. (2006). *Collected Works in 4 volumes: volume № 2*. Permian: PSI (in Russ.)
9. *Psychophysiology: textbook for universities / under. ed. Yu.I. Alexandrova Psihofiziologiya*. (2004). Saint-Peterburg: Piter (in Russ.)
10. Rusalov, V. M. (1979). *Biological basis of individual psychological differences*. Moscow: Science (in Russ.)
11. Sysoev, S. O. (2006). *Fundamentals of Pedagogical Creativity*. Kyiv: Millenium (in Ukr.)
13. Sudakov, K. V. (2000). *Physiology. Fundamentals and functional systems*. Moscow: Meditsina (in Russ.)
14. Chernilevsky, D. V. (2012). *Methodology of scientific activity*: Special school student: Type. 3-te, special stages. Vinnitsa: Publishing House AMSKP (in Ukr.)
15. Ryzhykov, V. (2018). Elaboration of technology and content –practical component of the officer’s psychogram. *Problems of modern science: Collection of scientific articles*. Fadette editions, Namur, Belgium, 169–178 (in Russ.)
16. Ryzhykov, V. (2018). *Method of organizing lessons in the armies in the way of modern world military educational practice*. Problems of the development of modern science: theory and practice: Collection of scientific articles. EDEX, Madrid, España, 218–228 (in Russ.)

Abstract. RYZHYKOV Vadym Stepanovich. *Theory and practice of the system approach of professional preparation of future officers in the conditions of reform of military education of the presentation.*

Introduction. *The system approach involves the transformation of the didactic structure of military-pedagogical process, which would be resistant to possible challenges, minimized the*

emergence of contradictions of different nature and organically includes means of normative, informational, management, organizational, procedural, control-diagnostic, corrective character with appropriate levels of responsibility at each stage provided for by the projects.

Purpose. *To reveal the theoretical foundations and practical component of the means (aspects) of the professional training system in the higher military educational institution, namely: theoretical training; professional training; moral and political training; psychological and pedagogical training; psychophysical training. Determine and prove that each means of training in relation to «itself» is a system.*

Results. *In order to achieve the programmed result of the system – the high level of future officers' training in the process of professional training in the higher military educational institution it is necessary to organize the system on the basis of certain regularities (principles) that should influence the various means of training so as ultimately form a definite, highly organized, flexible complex of the set of possible integrative entities in response to the influence of the environment.*

Each base system in the process of professional training of the officer of the Armed Forces of Ukraine must address the specific tasks of such training, which we call aspect. The result of the system itself can be obtained not by a simple sum of the results of the influence of various means (elements) of training, but only during the influence of the means of training. In other words, the professional reliability of an officer cannot be formed by any means of training, such as psychophysical, but only the sum of all professional training of future officers in the higher military educational institution. To attract the programmed result, it is necessary to arrange the elements (means of training) of the system so that their interaction has become the nature of «interaction» in order to obtain a «focused» result. One of the important signs of the system is the impossibility of the element to exist outside the system and the destruction of the system when the element is dropped.

Originality. *Scientific novelty relates to the scientific substantiation and practical implementation of the system approach in the educational process of the higher military educational institution in order to provide interdisciplinary connections between the systems of training and to create favorable organizational and pedagogical conditions for the purposeful development of the personality of future officers – defenders of the Motherland.*

Conclusion. *The result of the system – the process of future officers' professional training in the higher military educational institution – is a high level of readiness of students to practice, which can only be achieved by the system on the basis of certain principles which include: the principle of objectivity, completeness, concrete historical (genetic) approach, systematic, contradiction of pedagogical experience. It provides the opportunity to organize purposefully the specific functioning of all subsystems of future officers' professional training and their effective interaction in accordance with the aspect and general goals and tasks.*

Key words: *military education; system approach; professional training; military; means (elements) of the training system of servicemen; professional competence; future officers.*

*Одержано редакцією 01.10.2018
Прийнято до публікації 08.10.2018*